

**Výnos ministerstva sociální péče č. 5624 F-20, ze dne 6. prosince 1920, o
uznání náhradních ústavů a náhradních smluv dle §§ 65—67 zákona o
pensionním pojišťování ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a nařízení.**

Zákon o pensionním pojištění soukromých zaměstnanců ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., přináší mimo jiné v §§ 65—67 novou úpravu náhradního pojištění v tom směru, že zrušují se zásadně náhradní smlouvy uzavírané podle § 66 zákona z 16. prosince 1906, ř. z. č. 1 ex 1907, pokud se týče nařízení ze dne 25. června 1914, č. 138. ř. z., zaměstnavateli s jejich zaměstnanci, a dále, že náhradní ústavy jsou povinny za účelem zachování náhradní vlastnosti upravit své stanovy tak, aby odpovídaly přísnějším než dosud podmínkám § 66 nového zákona.

1. Zřizování nových náhradních ústavů je možno pouze přeměnou určité kategorie náhradních smluv v náhradní ústavy, jsou-li splněny podmínky § 65, odst. 1. zákona. Může jednat se při tom pouze o zcela výjimečné případy zaopatřovacích zařízení, která již před 1. lednem 1919 odpovídala úplně předpisům cís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., o náhradních ústavech a pouze formálně měla ráz náhradních smluv, tedy o případy, v nichž zaměstnavatelé, ačkoliv formálně uzavírali se svými zaměstnanci náhradní smlouvy, přizpůsobili tyto smlouvy dobrovolně daleko přísnějším ustanovením zákona o náhradních ústavech a nesli dobrovolně oběti z toho plynoucí.

Z ustanovení § 65 zákona následuje, že může být přihlíženo pouze k žádostem o přeměnu náhradních smluv v náhradní ústavy, byly-li splněny následující předpoklady:

1. Nejpozději dnem 31. prosince 1918 musil existovati pensijní fond (pokladna, ústav a pod.), jakožto zvláštní jmění, oddělené a odděleně účtované i vykazované od ostatního jmění zaměstnavatele, určené výlučně ke krytí nároků zaměstnanců plynoucích z náhradní smlouvy. Stanovy platné 31. prosince 1918 pro přiznávání a vyměřování pensijních požitků a pro správu tohoto fondu (označované jako pensijní řád, pensijní normál, pensijní stanovy, pravidla, regulativ a j.) musily býti podkladem náhradních smluv.

2. Nejpozději dnem 31. prosince 1918 musil vyhovovati obsah náhradní smlouvy požadavkům § 65, bod 1.—4. cís. nařízení ze dne 25. června 1914, č. 138. ř. z. Musila tedy náhradní smlouva platná dne 31. prosince 1918 splňovati tyto podmínky:

a) Hodnota nároků přiznaných zaměstnancům pojištěním povinným a jejich pozůstalým, vypočtená podle zásad pojistné matematiky, musila převyšovati hodnotu čáky uvedených v §§ 5 19 a 23—27 cís. nařízení ze dne 25. června 1914, č. 138. ř. z., nejméně o jednu pětinu. Při tom jednak nesměly čáky podle § 4. bod 1. 3. citovaného cís. nařízení býti nikdy menší nežli nejmenší čáky stanovené pro tu kterou třídu služného, jednak pro případ úmrtí pojištěnceva před uplynutím 60 příspěvkových měsíců musilo pozůstalým býti poskytnuto zaopatření odpovídající svojí hodnotou nejmenšímu zaopatření podle §§ 18 a 19 citovaného cís. nařízení.

Nestačí tedy, aby pro daný stav zaměstnanců byla hodnota nároků poskytovaných náhradní smlouvou větší o pětinu než hodnota nároků zákonných, nýbrž obsah náhradní smlouvy musí býti generelně takový, aby bez přihlížení ke konkrétním případům z ní plynulo, že za všech okolností nároky smlouvou přiznávané mají hodnotu nejméně o pětinu vyšší než nároky zákonné.

b) Náhradní smlouva musila obsahovati ustanovení o řádném a pravidelném dotování pensijního fondu příspěvků, stanovenými dle pojistně-matematických zásad, při čemž příspěvků zaměstnanců nesmějí přesahovati výměry, která podle rozdělovacího klíče, stanoveného v § 33, odst. 2. a 3. cit. čís. nařízení, vyplývá za přislíbené dávky podle početních základů Všeobecného pensijního ústavu.

c) Rozhodování sporů o nárocích podle stanov a o jejich výši musilo býti vyhrazeno rozhodčímu soudu pensijního ústavu místně příslušnému nebo řádnému soudu.

d) Náhradní smlouva musila obsahovati ustanovení, že v každém pátém roce, ponejprve v roce 1915, jest provésti technické prozkoumání (pojistně-matematickou bilanci) fondu a musil býti stanoven závazek, že při zjištění schodku vůči pojistně-matematicky nutné úhradě přislíbených dávek bude učiněno opatření k sanaci fondu.

Povolení pro přeměnu náhradní smlouvy v náhradní ústav může býti uděleno pouze, jsou-li splněny všechny tyto podmínky, uvedené pod 1. a 2. a—d.

Průkaz o splnění podmínky 1. jest podati předložením:

α) náhradní smlouvy ve 2 exemplářích ve formě, jakou měla dne 31. prosince 1918, opatřené schvalovací doložkou v originálu nebo v ověřeném opisu,

β) výročních zpráv pensijního fondu za léta 1918 a 1919, po případné-li takových.

γ) vykazu jmění, nebo výpisu rozvázného a provozovacího účtu, nebo výkazu jmění zaměstnavatelova, z něhož jest zřejmo, že jde o samostatně účtovaný a ve smyslu náhradní smlouvy řádně dotovaný fond, vše k 31. prosinci 1918, dále,

δ) jde-li o podniky k veřejnému účtování povinné, předložením stanov těchto podniků.

Pro průkaz o splnění podmínky 2. a) stačí předložení náhradní smlouvy ve všech případech, kdy pensijní schéma náhradní smlouvy je obdobné s pensijním schématem zákona (na př. všechny nároky jsou vyšší oproti zákonným o jednu pětinu, o třetinu i pod.) anebo, kde je vyšší hodnota nároků z obsahu náhradní smlouvy úplně zřejma (na př. 35letá služební doba); jinak třeba podati průkaz tabulkou pojistně-matematicky stanovených kapitálových hodnot (prémii jednou pro vždy) nároků smluvních pro všechna stáří od 18 do 55 roků, vypočtených s použitím početních podkladů Všeobecného pensijního ústavu. Není-li možno předložit tabulku tuto zároveň se žádostí, musí býti předložena dodatečně do 31. ledna 1921.

Průkaz o splnění podmínky 2. b) bude podán předložením poslední pojistně-matematické bilance a poslední výroční zprávy pensijního fondu (viz bod β, γ).

Průkaz o splnění podmínky 2. c) a d) bude podán předložením náhradní smlouvy, která musí obsahovati ustanovení o periodickém provádění bilancí, poprvé za r. 1915, a poslední pojistně-matematické bilance. Není-li možno předložit tuto bilanci zároveň se žádostí, musí býti předložena dodatečně nejpозději do 31. ledna 1921.

Výjimkou může býti povolena přeměna náhradní smlouvy v náhradní ústav, jestliže místo pojistně-matematické bilance, předepsané poprvé pro rok 1915, předpisovala smlouva provádění pojistně-matematických bilancí pro jiná léta v období nejvýše 5letých.

Žádosti o povolení přeměny v náhradní ústav, řádně podle předešlých ustanovení doložené, buďtež podány nejdéle do 31. prosince 1920 ministerstvu sociální péče. Dále jest třeba závazného prohlášení zaměstnavatele, po případě správy pensijního fondu, že, bude-li udčleno povolení pro přeměnu v náhradní ústav, přizpůsobí stanovy podmínkám § 66 zákona.

Pro další postup platí obdobně ustanovení oddílu III.

II. Náhradní smlouvy, o jejichž přeměnu v náhradní ústav nebylo do 31. prosince 1920 zažádáno, nebo jejichž přeměna byla ministerstvem sociální péče zamítnuta, pozbývají dnem 31. prosince 1920 povahy náhradního zařízení.

Zaměstnavatelé, jejichž náhradní smlouvy byly zrušeny, jsou povinni nejdéle do 31. ledna 1921, a bylo-li žádáno o přeměnu v náhradní ústav, do měsíce po doručení zamítavého výnosu ministerstva sociální péče přihlásiti všechny své pojištěním povinné zaměstnance příslušným zemským úřadovněm Všeobecného pensijního ústavu na předepsaných formulářích.

Pro přestup zaměstnancu pojištěním povinných k Všeobecnému pensijnímu ústavu platí zásadně ustanovení § 68 zákona ze dne 5. února 1920 o změně pojištění příslušnosti a to podle těchto předpisů:

Nejdéle do konce června 1921 případně do 6 měsíců od doručení výnosu zamítajícího žádost za přeměnu v náhradní ústav musí převést zaměstnavatel premiové rezervy pro nároky a úhradové kapitály pro důchody a výchovavací příspěvky z náhradní smlouvy plynoucí, vypočítané ke dni 31. prosince 1920, na Všeobecný pensijní ústav, při čemž platí pro stanovení premiových rezerv zásady § 68 nařízení ze dne 25. června 1914 o převodech či změnách pojištění příslušnosti, pro stanovení úhradových kapitálů tabulky užívané pro pojištění-matematické bilance Všeobecného pensijního ústavu. Převod budiž uskutečněn na základě podrobných výpočtů, obsahujících jméno zaměstnancovo, datum jeho narození, průběh pojištění a průběh započitatelných požitků, u zaměstnanců vystoupivších a neodbytlých datum vystoupení, individuální premiovou rezervu a všechna data potřebná k přezkoumání výpočtů Všeobecným pensijním ústavem. Převodem nabude každý zaměstnanec vůči Všeobecnému pensijnímu ústavu z dosavadního svého pojištění zásadně práv stanovených podle § 68, odst. 4 a 5, zákona z 5. února 1920, č. 89 sb. z. a nař.

Úhrnný obnos převodu má býti v zásadě zaplacen hotově, může býti však na základě dohody se Všeobecným pensijním ústavem zaplacen též v splátkách při 5% úročení, nejdéle do 31. XII. 1923, nebo i v jiných cenných hodnotách. Až do úplného splacení úhrnného obnosu ručí zaměstnavatel za všechna práva z náhradní smlouvy vyplývající.

Na žádost zaměstnavatele může Všeobecný pensijní ústav převzít: pojištění nároků pensijních i jiných, než plynou z náhradní smlouvy. Příslušná úhrada počítá se dle zvláštních tarifů oddělení podle čl. IV. zákona ze dne 5. února 1920.

O uskutečněném převodu pojištění podstaty (§ 70) budiž ministerstvu sociální péče podána Všeobecným pensijním ústavem podrobná zpráva. Teprve schválením této zprávy bude dosavadní nositel pojištění zproštěn svých závazků z náhradních smluv plynoucích, pokud jsou kryty převedenými premiovými rezervami a započtením nároků provedeným na základě převodu u Všeobecného pensijního ústavu.

Pro spory vzniklé z těchto převodů platí ustanovení § 77, odst. 2, zákona.

Pro nároky a práva z náhradní smlouvy plynoucí, převodem prémiových rezerv a započtením nároků u Všeobecného pensijního ústavu nekryté, platí i nadále ustanovení náhradní smlouvy o ručení zaměstnavatelově.

III. Náhradní ústavy, které chtějí podržeti náhradní vlastnost, musí zakročiti nejdéle do 31. XII. 1920 u ministra sociální péče podáním žádosti o předběžné udělení dalšího uznání za náhradní ústav.

V žádosti této buďtež uvedeny zásady, dle nichž vypracovány budou nové stanovy náhradního ústavu a přiloženy buďtež poslední výroční zpráva ve dvou exemplářích a 5 výtisku stanov dosud platných.

Definitivní žádost o uznání za náhradní ústav budiž předložena nejdéle do 30. června 1921 s těmito přílohami:

1. Stanovy v 5 exemplářích.

2. Pojišťovací plán obsahující zásady pro výpočet prémie, prémiových rezerv, tabulku ryzích prémie a statutárních prémiových rezerv pro všechna běžná stáří a pro příspěvkové doby v celých rocích, dělitelné pěti, ve dvou exemplářích, z nichž jeden bude předán Všeobecnému pensijnímu ústavu.

3. Pojistně-matematická bilance k 31. XII. 1920 s podrobnými návrhy, iak má býti uhrazen případný schodek z ní plynoucí.

4. Po případě, není-li to ze stanov přímo zjevno, průkaz, že stanovy splňují podmínky § 66, bod 1—6, zákona ze dne 5. II. 1920.

5. Opis řádně verifikovaného protokolu valné hromady o usnesení, jímž přijaty nové stanovy k schválení předkládané a o způsobu, jak usnesení se stalo.

6. Jde-li o náhradní ústav jednoho zaměstnavatele, prohlášení zaměstnavatelovo, že bere na sebe závazky ze změn stanov pro něho vyplývající.

Podáním pojistně-matematické bilance k 31. XII. 1920 zprošřují se náhradní ústavy povinnosti uložené jim v § 66, odst. 1., bod 4. zákona, předložití pojistně-matematickou bilancí za rok 1919 s tím, že další bilanci iest předložití za rok 1921.

Až do opětného uznání jsou náhradní ústavy povinny, nastane-li pojistný případ, poskytovat dávky dosavadními stanovami předepsané, nejméně však dávky o pětinu vyšší, než které by příslušely v případě pojištění u Všeobecného pensijního ústavu, a jsou oprávněny předpisovati prémie a taxy podle dosavadních stanov, nejméně však prémie zákonné o jednu pětinu zvýšené. Po dosažení uznání za náhradní ústav jsou náhradní ústavy oprávněny žádati doplacení prémie a tax podle změněných stanov od 1. července 1920 za předpokladu, že budou též doplněny a doplacený dávky v době od 1. července 1920 do schválení nových stanov přiznané na výši, jež odpovídá změněným stanovám. Rozhodnutí přísluší valné hromadě, jejíž usnesení budiž se žádostí o schválení nových stanov ministerstvu sociální péče oznámeno.

IV. Náhradní ústavy, které nepředložily nejdéle do 31. XII. 1920 ministru sociální péče žádost, vyhovující předpisům uvedeným v oddílu III. a náhradní ústavy, jichž žádost o uznání byla zamítnuta, ztrácejí dnem 31. XII. 1920 náhradní vlastnost.

Náhradní ústavy, pozbyvší uznání jako náhradní zařízení, jsou povinny do konce měsíce ledna 1921, po případě do měsíce po doručení zamítavého výnosu ministerstva sociální péče přihlásiti Všeobecnému pensijnímu ústavu všechny své pojištěním povinné členy, pro něž stává se

Všeobecný pensijní ústav dnem 1. ledna 1921 příslušným nositelem pojištění, dále členy dobrovolně v pojištění pokračující a členy vystoupivší a neodbyté. Přihlášku tuto jest učiniti předložením výkazů, které mimo jméno pojištěncovo, jméno a adresu zaměstnavatelovu musí obsahovati služební požitky dnem 31. XII. 1920 započitatelné a prémie (po případě taxy) naposledy placené, jakož i oddělení (skupinu, tarif), v němž pojištění bylo provedeno, u vystoupivších a neodbytých pojištěnců pak datum vystoupení. Dále jest podati výkaz důchodců, jenž musí obsahovati jméno a adresu důchodce, druh a výši důchodu naposledy vypláceného.

Pro zabezpečení získaných nároků členů a důchodců náhradních ústavů u Všeobecného pensijního ústavu platí příslušná ustanovení stanov náhradního ústavu o provádění pojistně-matematických bilancí, o odvolání uznání za náhradní ústav a o zrušení ústavu s tím, že jmění ústavu zbývající po zabezpečení statutárních nároků členů i důchodců smí se užití pouze ve prospěch členstva a důchodců tohoto ústavu v poměru převedených premiových rezerv a uhrazovacích kapitálů.

Odchyłka od ustanovení stanov o zrušení ústavu připouští se v tom směru, že případné kursovní ztráty vzniklé oceněním cenných papírů k 31. XII. 1920 mohou býti dohodou se Všeobecným pensijním ústavem a se schválením ministerstva sociální péče přeneseny do bilance buď úplně nebo částečně jako aktivum a amortisovány v době nejdéle 5 roků.

Ihned po provedení likvidace jest likvidující náhradní ústav povinen předati Všeobecnému pensijnímu ústavu bez náhrady všechny spisy a knihy, k provádění pojištění potřebné (pensijní matriku, doklady o hlášení, opisy výměrů, účetní knihy a pod.).

Spory mezi Všeobecným pensijním ústavem a likvidujícím náhradním ústavem rozhoduje ministerstvo sociální péče (§ 77, odst. 2).

Narizení vlády republiky Československé ze dne 30. prosince 1920, čís. 693, jímž se provádí zákon ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení zákona o pensijním pojištění (zákona z 16. prosince 1906, č. 1 ř. z. z roku 1907, a císařského narizení z 25. června 1914, č. 138 ř. z.).

Na základě čl. IX. zákona ze dne 5. února 1920, č. 89 Sb. z. a n., narižuje se toto:

Článek 1.

K § 18, odst. 2. Zemřel-li pojištěnec po uplynutí čekací doby, vyměří se odbytné matce nebo otcí podle pojištěncovy průměrné třídy služného v posledních 24 příspěvkových měsících, při čemž odbytné nesmí býti menší nežli čtvrtina premij dospělých v posledních 120 příspěvkových měsících.

Článek 2.

K § 18, odst. 3. Pro vyměření odbytného dle § 18, odst. 3., platí ustanovení o nejmenší základní částce, uvedené v § 8, odst. 5.

Článek 3.

K § 25, odst. 4. Nedocílí-li se dohody mezi dědici oprávněnými podle § 25, odst. 4. k volbě, jest poskytovatí zákonná plnění v nezkrácené výměře. Oprávněnými k volbě dědici jsou dědici, kteří podle zákona o pensijním pojištění mají nárok na zákonná plnění.